Број 258. У Новом Саду, у недељу 25. новембра 1907. Година XLII.

„Застава“ излази сваки дан двапута, а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. а на три месеца 8 круна.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

(Јутарњи лист.)

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул, бр. 22

Поједини јутарњи јутарњи стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Један »случај« у Кривошијама.

Ми смо већ донели у „Застави“ онај „случај“, када су 30 оружаних Црногораца упали ноћу у Кривошијама, те тамо тражили једног црногорског заверника.

Данас о том „случају“ има званично извешће из Беча, које гласи овако: „8. (21.) новембра о. г. у 10 сати у вече, прешле 30 оружаних Црногораца код Лисаца у Кривошије, на аустријско земљиште, и преметали су кућу Мирка Самарџића, код кога су тражили Марк Драговића, заверника против кнеза Николе. На заповест војеног команданта из Далмације, који се бавио у Котару, затворили су војена одељења црногорску границу све дотле, док се овај случај не изврши. Аустро-угарски посланик на Цетињу, коме је јављен брзојавно овај случај, жалио се код црногорске владе, а исти дан је по налогу кнеза Николе дошао министар-председник код аустро-угарског посланика, те је изжалио што се оно догодило, а уједно је изјавио, да је наређена строга истрага и да ће кривци бити строго кажњени. Дан доцније је кнез Никола лично изјавио жалење, што се оно догодило. На основу ове изјаве отворена је опет црногорска граница.“

Овај „случај“ нам казује врло много. Из тога случаја можемо видети, колико је Томановићева влада успела да надражи народ против неких заверника. Из тог случаја видимо, шта се све догађа у Црној Гори с онима, о којима проносе да су завереници, кад оружане чете упадају чак у Кривошије, да траже заверенике.

Ми не верујемо у ове досадање „завере“, које су обнародоване“. Не верујемо зато, што видимо јасну намеру Томановићеве владе, да увуче целу народну странку у ту завеpу, па по могућству и званичну Србију. Где има правих завера, оне су увек дело неколицине људи, а не дело странака. И иначе је „цетињски Крезовић“, који је примио на се заверничку улогу, да увуче и друге, потпуно сумњив.

Но ако Томановићева влада и даље продужи овако, како је почела, онда неће бити одвећ велико чудо, ако се доиста почну склапати завере у првом реду против самога Томановића. Сваки пријатељ Црне Горе мора јако жалити све оно. што се у овај мах догађа у Црној Гори.

Кошутова завера.

Будимпешта 23 нов.

Јуче је у сабору говорио Золтан Левђел и напао је Кошута. Доказивао је, да је Кошут крив, што су данас посланици из Хрватске и Славоније толико дигли главу, јер је Кошут за време Фехервари-еве владе с њима ковао завере.

На ово су многи посланици довикивали Ленђелу да лаже. Тада је Ленђел у свом листу „Напу“ изнео, да Кошут није у оно време ковао завере само са Хрватима, него и са Србима. Вође мађарске коалиције спремале су у оно време оружан отпор, против аустријског апсолутизма. У највећој тајности био је уговорен савез између Угарске и Србије, а тај је савез требала да помаже Црна Гора, Бугарска и Македонија. Кошут је осигурао пријатељство Италије а Ернест Ковач је задобио пољску омладину за ту ствар. Било је већ удешено, ко ће да води српску војску кроз Угарску.

Ова вест није изненадила јер она није нова. Накратко пре но што је дошло до измирења између Беча и Пеште, биле су те вести у бечким и мађарским новинама, које су стајале близу Фехерваријевој влади. Онда је био читав „план“ откривен. По томе је између мађарске коалиције и српске владе посредовао Јаша Томић и отворено су претиле новине тадање владе, да ће доћи затварања.

Вести те нису истините, али да није дошло до измире, ко зна до чега би дошло. Кошут је сад изјавио, да су Ленђелова откровења само погрејан купус из дарабантског времена и да све те вести нису ни у чем истините.

— На жалост и данас има људи, који кују нове лажи, ако не више против мађарске коалиције, а оно против Срба и појединих људи њихових. Шта ћемо, кад неки живе од тог, а неки за такве измишљотине и плаћају.

Учитељско питање у Хрватској и Славонији.

1. (14.) новембра о. г. одржана је јесења главна скупштина учитељског удружења котара румског у Руми.

На конференцији је прву реч узео као сазивач Стева Јаношевић и рекао отприлике ово:

Браћо, другови! Из позива сазнали сте, зашто сам Вас позвао у ову конференцију. Ми данас имамо тешку задаћу да решимо. Зато, држим, да је имао свако довољно времена за размишљање о чину, кога смо се ради сакупили.

Ја могу отворено рећи, да сам био заговарач што рекоше наша браћа Хрвати — заговарач слоге, љубави, међусобног поштовања између Срба и Хрвата — вазда са напоменом, да смо ми деца од два сина, а једнога оца! Био сам за слогу, указујући свагда на то, да су народне очи на нас упрте и од нас очекују, да им покажемо и утремо пут којим ваља ићи.

Наша браћа хрватски учитељи имали су друкче политичко васпитање и то им је сметало, да искрено приступе нама као рођеној браћи те да руком под руку ступимо пред народ. После дугих година Срби учитељи Хрватске и Славоније показали су са своје стране све што су могли а нису смели; и што су смели нису могли! Данас се на жалост показало, да се заједно даље не може — не из завидљивости — не из суревњивости него из чистога разлога што неки не увиђају да су двојица више но један, да двојица више виде но један, да двојица више постизавају но један!

Ја сам од ране младости био заговарач идеје: Човек је само у друштву јак! Што један не може, двојица могу! Радио сам на слови између Срба и Хрвата, то доказује мој живот и моје друговање с њима од Земуна па све до Зрмање! Вазда сам отворено говорио: Народне су очи у нас упрте; од нас се очекује: да им утаремо стазу, да се до слоге дође! Срби и Хрвати јесу браћа али посебног темперамента. Сви се темпераменти не одгајају једном матодан.

Ко је колко толко у тој ствари познат сматра ту изреку као аксиом.

Ми Срби учитељи заборавићемо како се према нама поступало — али нећемо никад заборавити, да су нам од свe словенске браће најближи Хрвати.

То је држим братска!

Ако се и са њихове стране такав осећај буде развио према нама — ту не треба речи и доказивати о потребама, дело ће то само доказати! Али за љубав братства ми као српски учитељи не смемо заборавити на нашу најсветију задаћу да одгаспитамо у нашој омладини народни осећај и народни понос а то не можемо напустити ни по цену братства Ако сте другови тога мишљења и ако сте сагласни с тим назорима и закључцима српског учитељског збора у Загребу, молим да се изјасните!! Јесте ли за то да иступимо из заједнице котарског учитељског друштва као и савеза хрватских учитељских друштава?

Присутно учитељство изјављује се за одцепљење од хрватских учитеља.

Јаношевић позива другове да приступе јесењој главној скупштини учитељског удружења котара румскога, која ће се одржати на горњем боју српских румских школа.

Скупштину је отворио председник Јосиф Бинички равнајући учитељ из Никинаца. Поздравио је присутне са добро дошлицом, лепо, топло, поменуо све важније догађаје, који се односе на ово учитељско котарско удружење.

После предавања о биолошкој методи кад је дошло до тачке: извешће референта са главне скупштине савеза хрватских учитељских друштава у Загребу устаде Јаношевић и рече отприлике овако:

Браћо и другови!

Ваша љубав и поверење послала ме је у Загреб на главну скупштину „Савеза хрватских учитељских друштава“, да будем тумач ваших закључака донешених, на пролетњој главној скупштини у Грабовци за котар румски.

Ти закључци гласише у главном овако:

1) Да се при промени правила савеза хрватских учитељских друштава замени стари назив са називом:

Савез учитеља краљевина Хрватске и Славоније; јер то одговара истини.

2.) Да се при избору управних одсека узме достојан обзир према Србима учитељима.

Те наше резолуције узнемирише дотадањи управни одбор савеза хрватских учитељских друштава — тако — да није сачекао главну скупштину савеза хрватских учитељских друштава, но су баш то питање скинули са дневнога реда; дочим сама скупштина ствара себи дневни ред. На предлог управног одбора сем главног расправног питања.

Сви се разиђоше и оставише два најидеалнија члана савеза г. Јосифа Кирена и г. Клобучара.

Г. Клобучар као најстарији члан савезног управног одбора отворио је скупштину и одмах је напоменуо: да је толико примедаба дошло на измену статута савеза хрватских учитељских друштава — да одбор није био у стању све проучити — но је решио да ће цео материјал проучити и за доидућу главну скупштину материјал приредити и одштампати статут са свима примедбама.

Наше су жеље дакле одбацили. Зато су Срби учитељи са прве седнице иступили формално, а сутра дан стварно положивши на сто свој фактичан иступ из савеза како котарских учитељских друштава, тако и савеза хрватских учитељских друштава са намером да оснују посебну српску учитељску организацију.

Учитељство је једнодушно одобрило што се тако учинило, јер се морало учинити.

Писмо „Застави“ из Америке.

Akron, Obio, 23. октобра,

Штовани г. уреднiче! Уврстите ово неколико речи, нека види наш свет какво је стање у Америци. Како су све фабрике обуставиле рад, врло многи је народ овде без посла. Леже као робље пред фабрикама. Истина

многи се враћају у стари крај, али, кад се узму њујоршке новине, види се, да још увек већим бројем долазе него што одлазе. Још је за сада добро. Који су пре дошли, зарадили су бар, толико, да се могу вратити у стари завичај. Много је теже овима што сад долазе. Јер ти не ће моћи наћи посла ни на који начин. За четири месеца је овде у Akron у остало без рада 2.000 раденика, Baberton имаде 800, Cleveland 400 Hamilton 600, Columbus 500 То је већинском наш свет из Аустроугарске. Они остали што још раде по фабрикама, не могу да добију новац, већ само признанице. Те признанице могу да промене у новац по трговинама али морају пазарити штогод. Трговци им много закидају. Зато нека се сваки, који хоће да путује у ову чемерику, прво добро разабере, пре него што се крене.

Ђорђе Јанчурић.

Благородном господину

Дру Мити Мушицком

адвокату и посланику шајкашком на саборима срп. црквеном и угарском.

Земљаци славнога нам Милетића, кличу из гнезда његова своме неустрашимом посланику и дичном сину Шајкашке, да не клоне у борби за свој народ него и надаље мушки и српски га брани!

Живео достојни заменик Светозарев; живео мили заступник наш!

У Моторину новембра 1907.

Парох Милан Вукосављевић с. р., Ђока Петаков економ, Сава Суботин трговац, Рада Петаков трговац, Јован Деспотов ратар, Ђока Белоцић трговац, Никола Стојков, Милан Бањац тутори, Рада Етински-Мајкача, Тоша Јовановић ратар, Влада Јовановић ратар, Цвета Срдић ратар, Јоца Јовановић трговац, Јован Бачкалић ратар, Новак Попов трговац, Новак Никошић, Рада Етински млађи, Ђока Бачкалић црквени председник, Сава Јеловац ратар, Гавра Дражета ратар, Нова Јаковљев ратар, + Јован Ивков, + Лазар Ђук, + Лалош Јовановић, + Младен Тубић, + Тоша Крунић, + Ђ ка Бабић, + Влада Ђурђевић, + Милош Попов, + Панта Тубић, + Ђока Крунић, + Мика Етински, + Аца Пожарев, + Младен Николић; потписани кроз Саву Јеловца и Цвету Срдића, Сава Пантелемонов ратар, Арсен Миладинов ратар, Сава Шандоров ратар, Кузман Јанковић угоститељ, Рада Марјанов ратар, Јован Живковић ратар, Младен Матејашев ратар, Кузман Бачкалић ратар, Максим Јуришин ратар, Рада Николић ратар, Милан Бедов економ, Шандор Сувић великопоседник.

Из Америке кући.

Одономад је на броду „Панонији“ поново стигло из Америке у Реку четир стотине раденика, угарских држављана. Многи су разговарали са овима, док нису сели у железницу, да оду у своје родно место или на посао, који им је држава нашла. Далеко би нас одвело да изнесемо шта све ти јадници причају о Америци. Доста је да кажемо да ни један не прича о њој лепо. Они који су недавно отишли у Америку, ти огорчено веле, да је боље да се сваки у свом дому жив сахрани, пре но што би ишао у Америку. Они који су више година провели тамо, веле, како се у почетку још могло наћи рада и зараде. Истина да је и рад и зарада врло крвава. Но данас више човек рада и зараде наћи не може. Највећи део фабрика просто је отпустио раденике, а други мањи део, тако снизио зараду, да човек ни за стан ни храну довољно зарадити не може. Из носе како по варошима многе хиљаде раденика стоје без зараде, те управо незнају шта да отпочну Који има новаца уштеђених или присврбљених тај је на чисто с тиме, да ништа друго нити треба нити може да ради већ да се врати кући Они који немају новаца ти су управо у очајном стању. Причају даље, како се већ многи налазе на путу натраг кући, а врло велик број спрема, да се што пре кући врати. Они, који се још и данас баве мишљу да иду у Америку, треба само да нађу и поразговоре се са овима, који су се вратили из Америке, па ће их за извесно свака воља проћи, да иду у Америку. Паметан се човек учи на туђем искуству.

Жртва немира у Русији.

Борба револуционараца у Русији била је на почетку искрена, али се брзо изврглa у праву противност од оног за чим је пре тежила. Нашло се људи, који су под видом револуционарства управо терали сурову пљачку. Кад је требало извршити атентат на кога, па дакле и свој рођени живот заложити, шиљани су студенти и студенткиње, они који су још веровали у светињу идеја револуционарских. Иначе су ти обешењаци избегавали сваку опасност, осим ако је била у изгледу богата пљачка. Тај њихов поступак није остао неопажен Последица је била, да су многи студенти и студенткиње, позумњавши у револуционарство, почели кидисати на свој рођени живот. Убило их се око две стотине. Једаред се десило, да је једна студенткиња дошла пред једнога полицајца и питала га нешто. Док јој је он одговарао, извуче она револвер, напери га на себе и убије се.

Мати украла рођену дец .

Један поштански чиновник, Данило Душански, из околине Арада, није добро живео са својом женом, те се раставе. Жена оде к родитељима али је безкрајно чезнула за децом Више пута је писала своме мужу, да јој шаље једно дете, а друго нека остане код њега. Душански се није дао ни оболити. Она их онда украде обадвоје. Душански пријави ствар арадском краљ. одветнику, који матер и помагаче јој оптужи због крађе деце!

Запалила се лађа.

Јављају из Париза: Према Твесану се запалила на мору немачка лађа Милос. У помоћ јој је притекла енглеска лађа Дуро, али јој није могла помоћи. Са Милоса се спасло на један чун седамнаест особа, али се ни за њих ништа више не зна Остала момчадија је остала на лађи

Нестало још једне ваздушне лађе

Да су ваздушне лађе каква жива створења, рекли бисмо поплашила се и отела се, кад оде. Овако мало смешно звони: људи направили мртву ствар па им се ова отме и одлети у бели свет. Ових дана се, после француске „Патрије“ отела још једна немачка лађа, именом „Бамлер“. Пре два дана су је у Малхајму пунили гасом. Ветар је дувао, дохватати лађу која је и онако тежила горе и однесе је.

Време.

Према телеграфском извештају од 2р. новембра може се очекивати променљиво ладније, на много места кише.

ЛИСТАК.

Модерно робље.

Роман

из живота босанских Срба.

Написао

Бошко Петровић.

(Наставак) (7)

Са Ристом Шехер-Сарајлијом уљезе и право сарајевско расположење у друштво око српског стола као да се баш на њ чекало. Сваки се осјећао да је Сарајлија поносио се тим именом, којим се поноси баш сваки човек који се у Сарајеву родио Јер шта значи то: Сарајлија и ко се с правом смије звати Шехер-Сарајлија? Је ли Сарајлија сваки званичник, народни вођа, богаташ сарајевски, та можда и берберин, крпа или лебар? О не, то нису Шехер-Сарајлије, па ма још толико били гиздави, љубазни и фини! Шехер-Сарајлија се треба родити, имати у души оне извјесне финоће, укуса у лијепом, укусном, углађеном, у одијелу, у либадету, у фесу, у ципелицама; тај укус показати брком, суптилним кораком и онда у главном — осјећати то.

Шехер-Сарајлија каже: какав Биоград, какав Загреб, какав Беч? Ма у Сарајеву љевше птице пјевају, него игдје под овим небом Ма све оне лијепе севдалинке, што се широм српских земаља пјевају, све је то овдје под овим хридинама испод Требевића никло, и одавде се попут вјетра на све четир стране Српства разнијело. Па и кад се те пјесме пјевају овдје љевше одјекују; љевше звуче, већма иду к срцу, него кад се другдје пјевају. Ох, Сарајево! И вјетар и сунце и облак и дим, све је љевше овдје у Сарајеву; ту испод хрида, у Бабића башчи на Бенд-баши, на кеју ту су се уједно слиле све љепоте овога свијета. Какав Биоград, Беч?! Ма у Биоград се иде само на крунисање, у Беч да се види свијет, али у Шехер-Сарајеву се живи! Идеш кејом, а оно лијепе Швабице, па веле фес воле фес! па тек тако мало накривљен Све љепоте свијета су ту, ту ти је лектрика, трамвај, митрополит, двије варошке бабице, велики суд, Илица брате, кажу владина, ма има тамо свачега, и хотела и пива и цура. Па висока земаљска влада, и ако баш није српска, али брате то је највиша власт, хја, а то нема баш сваки велики град. Па Требевић се диже небу под облаке, и ако баш нијесам био горе, да уживам у природи на њему, ама то и не треба чинити, умарати се, кад га ето сваки дан гледам ту пред собом.

(Наставиће се).

Трговина.

БУДИМПЕШТА, 7. децембра 1907. год. (Брзојавни извештај).

Готова роба.

Раж прве каквоће 23 кр. 95 п. до 24 кр. 25 п.

Раж средње каквоће 23 кр. 75 п. до 23 кр. 90 п.

Јечам за храну 15 кр. 90 пов. до 16 кр. 10 пов.

Јечам за пивску ману 15 кр. 70 до 15 кр. 90

Зоб прве каквоће 17 кр. 05 п. до 17 кр. 35 п.

Зоб средње каквоће 16 кр 55 п. до 16 кр. 85 п

ПОЗИВ.

Чланови управе српске народне радикалне странке позивају се у седницу у петак 30. новембра (13. децембра) о. г. у Ср Карловцима у 11 сати пре подне у гостиони код Кир Мите.

У Ср. Карловцима, 27. новембра 1907

Др Ђорђе Красојевић
председник.

Брзојави „Застави“.

Стигли 23 новембра.

Угарски сабор.

(Будимпешта. Председник је одузео реч Поповићу и Попу Чичи, а Супила је предао одбору због упадања у реч Загорцу је такође одузео реч. Хрватски посланици викали су против тога, претили и говорили да је то запуштавање уста — Председник је одгодио седницу, па је после Новоселцу одузео реч Хотши предлаже да се седница држи и сутра у недељу. Сабор усваја предлог.

Експлозија.

Њујорк. У Фермонду у Америци је била експлозија у угљеном мајдану. Преко 400 радника погинуло,

---

Главни уредник: Јаша Тонић.
Одговорни уредник: Константин Благојевић

ТРЕБАМО МЛАЂЕГ

СЛОВОСЛАГАЧА

који би и на тиглу радио.

Штампарија

Мирослава Спаића

1567 1—3 у Митровици.

ТРАЖИМО ЗА ОДМА

старијег и млађег

ПОМОЋНИКА

за мануфактурну и памука трговину.

Морају бити самостална радници, а вични српском и мађарском језику.

Суботом је радња затворена.

Понуде са овнаком плате треба упутити на

Ignatz Reiter & Sohn

1566 1—1 Турски Бечеј (Tör. Becse).

ГОТОВЕ СУ

српске светитељске карте дописнице, св. Никола, Б жић, св. Стеван, св Василије, св. Јован и т. д. снимите са оригинала највећих уметника Уроша Предића и Паје Јовановића, дивна израда, добити у свакој количини.

Препродавцима у црној боји 100 ком. **3 круне** а у бојама 100 ком. **5 круна.** Ко новац у напред пошаље добија франко.

Само у књижарници

Милана Ивковића

1546 3—30 Нови Сад.

!! СЈАЈНА БУДУЋНОСТ !!

На најживљем месту и са великим прометом издајем одмах

ЛОКАЛ,

заједно са два велика магазина и штелажима за

шпецерајску. гвожђарску и брашнарску радњу

под најам

Даница Јовановић,

1451 6—10 Срем. Карловци.

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.